

ประโยค ป.ธ.๗
แปล มคธเป็นไทย
สอบ วันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๔๒



๑. ยัม ปน ภิกขุกาเล อถฺยสฺส ภิกขุโน สนฺตํ ปฏิกฺคหิตํ ตํ ปฏิกฺคหณํ น
 วิหติ ฯ ยมฺปิ อุกฺกมฺมํ สาธารณํ อวิภชิตฺวา ชปีตํ ตํ ปกตฺตโต รกฺขติ ฯ ยัม ปน วิกฺคตํ
 เอตฺสเสว สนฺตํ ตํ ปฏิกฺคหณํ วิหติ ฯ วุตฺตมฺปิ เจตํ ปริวารे

เตสมฺมธฺมาณิตํ วาปี สฺนฺปิ

สํมํ คเหตุวาน นิกฺขิเปยฺย อวิตฺตเต

สตฺตาเห สติ ปจฺเจเย ปรีฏฺณฺชนตฺสฺส อापฺตติ

ปญฺหาเมสา กุสฺเสหิ จินฺติตาติ ฯ

อิทํ หิ ลิงฺคปริวตฺตํ สนฺธาย วุตฺตํ ฯ ปฏิกฺคหณํ นาม ลิงฺคปริวตฺเตน กาลกิริยาย
 ลิงฺกาปจฺจกฺขาเนน หีนายาวตฺตเนน อนุปฺสมฺปนฺนสฺส ทาเนน อนเปกฺขวิสสฺซเนน
 อจฺฉินฺทิตฺวา คาเหณ จ วิหติ ฯ ตสฺมา สเจปิ หรีตกฺขณฺชามฺปิ ปฏิกฺคเหตฺวา ชปีตมฺคฺติ
 สพฺพมฺสฺส ปฏิกฺคหณํ วิหติ ฯ ภิกฺขุวิหारे ปน ยงฺกิลฺลจิสฺสา สนฺตํ ปฏิกฺคเหตฺวา วา
 อปฏิกฺคเหตฺวา วา ชปีตํ สพฺพสฺส सा व असुरा आह्रापेत्वा कहेत्तुर्हं ฯ ยัม ปเนตฺต
 ณาวิํ ตสฺสา สนฺตํ เสนาสนํ วา อุปโรปกว วา เต ยสฺสิจฺฉติ ตสฺส ทาทพฺพา ฯ

(ปฐมสมันตปาสาทิกา ปฐมปาราชิก หน้า ๓๓๑ - ๓๓๒)

๒. อารามาทีอฺตถาย รุกฺขโรปนเ วิย วตฺตฺปนฺนตฺถาย กสฺมา น อนาปฺตตีตี เจ ฯ
 อนาปฺตตีเยว ฯ ยถา หิ ตตฺถ กนฺปียโวหาเรน จ ปรียาयाทีหิ จ อนาปฺตติ ตถา วตฺต
 ปฺนฺนตฺถายปิ อนาปฺตตีเยว ฯ นนฺ จ ตตฺถ กนฺปียปจฺฉิมํ สยํ โรปนฺตมฺปิ วฏฺฐตีติ ฯ วุตฺตํ
 น ปน มหาอฏฺฐกถายํ ฯ อถาปี มถฺฉเยยฺยาสิ อิตฺราสุ วุตฺตมฺปิ ปมฺาณํ มหาอฏฺฐกถายถฺจ
 กนฺปียอฺทกาเสณํ วุตฺตํ ตํ กถนฺติ ตมฺปิ น วิรุฆฺณติ ฯ ตตฺร หิ อวิเสเสน รุกฺขํ
 โรปนฺตปิ โรปาปนฺตปิ ลินฺจณฺตปิ ลินฺจาปนฺตปิตี วตฺตพฺเพ มาลาจฺฉนฺติ วทฺนฺโต ฌาเปตี



กุลสงคหตถาย ปุ่ผลลูปคเมว สนธาเยตํ วุตตํ อถยตฺร ปน ปริยาโย อตถิติ ตสฺมา ตตถ
 ปริยายํ อธิ ปริยาภาวํ ฌตฺวา ยํ อฏฺฐกถาสฺ วุตตํ ตํ สุวุตตเมว ฯ วุตตถฺยเจตํ

ทุทุเรน ธมฺโม วินโย จ วุตโต
 โย ตสฺส ปุคฺคเตหิ ตถาว ฌาโต
 โส เยหิ เตสํ มติมจฺจนฺตา
 ยสฺมา ปุเร อฏฺฐกถา อกํสุ
 ตสฺมา หิ ยํ อฏฺฐกถาสฺ วุตตํ
 ตํ วชฺชยิตฺวาน ปมาทเลชํ
 สพุพฺมปิ สิฏฺฆาสฺ สคารวานํ
 ยสฺมา ปมาณํ อธิ ปญฺชิตานนฺติ ฯ

(พุทธนิพนธ์คปาสาทิกา สังฆาทิเสส หน้า ๑๓๑)

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๗

แปล มคธเป็นไทย

พ.ศ. ๒๕๔๒

๑. ก็ สิ่งใด เป็นของภิกษุรูปอื่น อันภิกษุผู้มีเพศกลับนั้นรับประเคนไว้ในเวลาเป็นภิกษุ สิ่งนั้น ไม่ขาดประเคน ฯ แม้สิ่งใด เป็นของทั่วไปแก่ภิกษุทั้ง ๒ รูป อันพวกเธอยังมิได้แบ่งกัน เก็บไว้ สิ่งนั้น ภิกษุผู้เป็นปกติตตะยังรักษาไว้ให้ ฯ ส่วนสิ่งใด แบ่งกันแล้ว ย่อมเป็นของเธอนั้นแหละ (ภิกษุผู้มีเพศกลับ) สิ่งนั้น ย่อมขาดประเคน ฯ สมจริงดังพระดำรัสที่พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ในคัมภีร์บริวารเมื่อนี้ว่า

ภิกษุรับประเคนน้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย และเม็มนยโส
เองแล้ว เก็บไว้ เมื่อยังไม่ล่วงเลย ๗ วันไป เมื่อ
ปัจจัย มีอยู่ ฉัน ต้องอาบัติ ปัญหานี้ ท่านผู้
ฉลาดทั้งหลาย คิด กันแล้ว ฯ

จริงอยู่ พระพุทธพจน์นี้ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสหมายถึงเพศกลับ ฯ ธรรมดาว่า การรับประเคน ย่อมขาดเพราะเพศกลับ ๑ เพราะมรณภาพ ๑ เพราะบอกลาสิกขา ๑ เพราะหันไปเป็นคนแล้ว (ต้องอันติมวัตถุ) ๑ เพราะให้แก่นูปสัมบัน ๑ เพราะสละโดยไม่เสียดาย ๑ เพราะถูกแย่งชิงเอาไป ๑ ฯ เพราะฉะนั้น หากจะมีสิ่งของที่รับประเคนเก็บไว้ แม้เป็นชิ้นสมอ สิ่งของทั้งหมดของเธอ (ผู้มีเพศกลับ) ย่อมขาดประเคน ฯ อนึ่ง สิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่เป็นของนาง (ภิกษุผู้มีเพศกลับ) ที่รับประเคน หรือไม่ได้รับประเคน เก็บไว้ในที่อยู่ของภิกษุ นางนั้นแหละ เป็นใหญ่แห่งสิ่งของทั้งหมด สิ่งของทั้งหมด ควรให้นางขนเอาไปเสีย ฯ ส่วนสิ่งของใดเป็นของถาวร ซึ่งเป็นของ ฯ นาง ในที่อยู่ของภิกษุนี้ จะเป็นเสนาสนะก็ดี ต้นไม้ที่ปลูกไว้ก็ดี สิ่งของเหล่านั้น อันนางพึงให้แก่บุคคล ผู้ที่ตนปรารถนาจะให้ ฯ

๒. หากมีผู้ท้วงว่า เพราะเหตุไร ในการปลูกต้นไม้เพื่อประโยชน์แก่การบูชา



พระรัตนตรัย จึงไม่เป็นอนาปัตติ เหมือนในการปลูกต้นไม้เพื่อประโยชน์แก่อาราม เป็นต้นเล่า ฯ

ผู้เฉลยฟังกล่าวว่า เป็นอนาปัตติเหมือนกัน ฯ เหมือนอย่างว่า ในการปลูกต้นไม้เพื่อประโยชน์แก่อารามเป็นต้นนั้น เป็นอนาปัตติ เพราะกบปียโวหาร และเพราะอาการมีปริยายเป็นต้น ฉันทไค ในการปลูกต้นไม้เพื่อประโยชน์แก่การบูชาพระรัตนตรัยก็เป็นอนาปัตติ ฉันทันั้นเหมือนกัน ฯ

ผู้โจทย์ท้วงว่า ก็ ในการปลูกต้นไม้ นั้น แม้การที่ภิกษุปลูกเองบนแผ่นดินที่เป็นกบปียะ ย่อมควร มิใช่หรือ ฯ ผู้เฉลยฟังกล่าวว่า คำว่า แม้การที่ภิกษุปลูกเองบนแผ่นดินที่เป็นกบปียะ ย่อมควรนั้น พระอรรถกถาจารย์ทั้งหลายกล่าวไว้แล้วในอรรถกถา มหาปัจจรีและกฐนที่ทั้งหลาย แต่ในมหาอรรถกถาหาได้กล่าวไว้ไม่ ฯ แม้ถ้าหากท่านจะฟังสำคัญว่า คำแม้ที่ท่านอาจารย์ทั้งหลาย กล่าวไว้ในอรรถกถานอกนี้ จะเป็นประมาณได้ก็จริง แต่การรดน้ำที่เป็นกบปียะ ท่านอาจารย์ทั้งหลายกล่าวไว้แล้วในมหาอรรถกถา การปลูกเองเพื่อประโยชน์แก่อารามเป็นต้น และการรดน้ำที่เป็นกบปียะนั้น เป็นอย่างไร ดังนี้ การปลูกเองเพื่อประโยชน์แก่อารามเป็นต้นและการรดน้ำที่เป็นกบปียะนั้น ก็ไม่ผิด ฯ ความจริง ในวิสัยแห่งการปลูกและการรดน้ำนั้น เมื่อควรจะกล่าว โดยไม่แปลกกันว่า ภิกษุปลูกเองก็ดี ใช้ให้ผู้อื่นปลูกก็ดี รดเองก็ดี ใช้ให้ผู้อื่นรดก็ดี ซึ่งต้นไม้ ดังนี้ ท่านอาจารย์ เมื่อกล่าวว่า **มาลาวจฺฉ** (ซึ่งต้นไม้ดอก) ดังนี้ ชื่อว่า ย่อมให้ทราบอธิบายว่า คำว่า **มาลาวจฺฉ** นั้น ข้าพเจ้ากล่าวหมายเอาต้นไม้ที่มีดอกและผล เพื่อประโยชน์แก่การสงเคราะห์ ตระกูลเท่านั้น แต่ยังมีปริยาย (เหตุผล) ในการปลูกต้นไม้ดอกเป็นต้น เพื่อประโยชน์แก่อารามเป็นต้น อย่างอื่นอยู่ ดังนี้ เพราะฉะนั้น บัณฑิตทราบความมีปริยายในคำทั้งหลายมีคำว่า **มาลาวจฺฉ** **โรปนุติ** (ปลูกไม้ดอก) ดังนี้เป็นต้นนั้น (และ) ความไม่มีปริยายในคำว่า **คณฺเฐนุติ** (ร้อยดอกไม้) ดังนี้เป็นต้น นี้แล้ว ฟังทราบคำที่ท่านอาจารย์กล่าวไว้ในอรรถกถาทั้งหลายว่า เป็นคำอันท่านกล่าวไว้ชอบแล้วแท้ ฯ สมจริงดังคำที่พระอรรถกถาจารย์ทั้งหลาย กล่าวไว้ดังนี้ว่า

พระอรรถกถาจารย์ชาวสีหฬทั้งหลาย ไม่ได้ละทิ้งมติ
ของท่านพุทธบุตรทั้งหลาย ผู้รู้ธรรมวินัย เหมือน

อย่างที่พระพุทธเจ้า ตรัสไว้แล้ว ได้แต่งอรรถกถา
ทั้งหลายไว้ในปางก่อน เพราะฉะนั้นแล คำที่ท่าน
กล่าวไว้ในอรรถกถาทั้งหลาย แม้ทั้งหมด ยกเว้น
คำที่เขียนด้วยความพลั้งพลาดเสีย ย่อมเป็น
ประมาณแห่งบัณฑิตทั้งหลาย ผู้มีความเคารพใน
ลิกขาทั้งหลาย ในพระศาสนา นี้ ฯ



พระวิสุทธรังษาลาจารย์ ญาณส่วโร วัดเทพธิดาราม
สนามหลวงแผนกบาลี

แปล
ตรวจแก้.